

Семенов О.М.

доктор педагогічних наук, професор
завідувач кафедри української мови і літератури
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С Макаренка

КУЛЬТУРОМОВНА ОСОБИСТІТЬ МОЛОДІ У ПРОЄКЦІЇ РОЗВИТКУ НА ЗАСАДАХ ІНФОМЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ

Анотація. У статті на основі методів аналізу й узагальнення наукових джерел, електронних ресурсів, педагогічного спостереження схарактеризовано поточні результати мініпроєкту лабораторії інфомедійної грамотності та ресурсного центру професійного розвитку вчителя. Розвиток культуромовної особистості студентської молоді на засадах інфомедійної грамотності представлено як спеціально організований, компетентнісно орієнтований процес неформальної освіти, що здійснюється з урахуванням, зокрема, студентоцентрованого підходу та методики «Академії української преси» стосовно здійснення медійної комунікації та роботи з медіатекстом: достовірність, точність, покликання на періоджерела.

Ключові слова: культуромовна особистість, інфомедійна грамотність, інфомедійні уміння, студентська молодь, Академія української преси, мініпроєкт, розвиток культуромовної особистості, лінгвоаксіологічні аспекти.

Semenog O. Cultural and language personality of youth in the development projection based on media literacy. This article utilizes methods of analysis and synthesis of scientific sources, electronic resources, and pedagogical observations to characterize the current results of the mini-project of the Media Literacy Laboratory and the Resource Center for Teacher Professional Development. It is noted that the development of the cultural and language personality of student youth based on media literacy is a specially organized, competency-oriented educational process, which is implemented with consideration for student-centered learning and the methodology of the

"Academy of Ukrainian Press" regarding working with media texts: reliability, accuracy, and reference to primary sources.

Key words: *cultural and language personality, media literacy, media skills, student youth, Academy of Ukrainian Press, mini-project, development of cultural and language personality, linguo-axiological aspects.*

Актуальність. Віра в перемогу України, віра в те, що «змагаємо за правду» залежить від нашої української мовної стійкості, стрижнем для якої були і є «наша мова, наша література і доля народу нашого», – писав І. Пулюй, фізик, перекладач-богослов, суспільно-політичний діяч. [цит. за п.21.]. Серед наративів-фейків, які тривалий час культивувалися в російському медійному просторі, читаємо: «Мова не має значення». Ю.Шевчук, філолог, політолог, фахівець з порівняльної політології, лектор Колумбійського та Єльського університетів (США), відповідає на ці фейки так: «Мова не має значення» – це фікція, аби ми опустили зброю. Якщо мова не має значення, тоді чому мова є основним засобом визначення для Путіна так званих «соотечественников» поза межами території Росії, яких він має захищати» [17; 22]. То ж мова – завжди на часі.

На вислів «Мова на часі» у пошуковій системі Google отримуємо 514 000 000 результатів [7]. Серед ключових тенденцій 2022 р., які обґрунтував Національний інститут стратегічних досліджень у звіті «Українська мова під час війни: тенденції розвитку» [19], названо і такі: розширення україномовної аудиторії, зростання популярності української мови, громадський захист мови, що сприяє формуванню культуромовної особистості молоді. Особливої актуальності на інформаційному фронті в останні роки набуває стійка потреба мислити критично, споживати інформацію «крізь лупу», відрізнити факти від суджень, виявляти маніпулятивний контент, розвінчувати фейки, наративи ворожої пропаганди, застосовувати «правила трьох джерел» (грунтовності, достовірності, аргументованості), дотримуватись правил інформаційної безпеки, інформаційної гігієни, володіти прийомами комунікативної взаємодії.

Медіаосвітній складник пронизує ключові компетентності мовно-літературної освітньої галузі Державного стандарту базової середньої освіти (2020), у зміст шкільних програм з української мови для 7 класу НУШ уведено розділи «Інформація», «Текст», «Мовленнєві жанри»,

«Спілкування»; результати навчання в освітньо-професійних програмах підготовки майбутніх учителів. То ж особливу роль у формуванні культуромовної особистості молоді в умовах війни відіграють навички інфомедійної грамотності.

Питання медіаосвіти, медіаосвітнього компоненту, методологія IREX щодо подвійної імплементації, навчання української мови у вимірах медіаграмотності/ інфомедійної грамотності, принципи естетичної вартісності медіатекстів уведені в культуромовні та мовно-методичні дисципліни у вищій школі та поступово упроваджуються навчальні предмети у початковій, базовій, старшій школі. Логічним продовженням формальної освіти слугує гурткова робота учнівської та студентської молоді з інфомедійної грамотності в закладах загальної середньої та вищої освіти.

Аналіз актуальних досліджень. Потреба розвитку культуромовної особистості, громадянської позиції і національної приналежності підтверджується основними положеннями і заходами з реалізації Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року, яку ухвалено 15 березня 2024 року розпорядженням Кабінету Міністрів України.

У наукових розвідках конкретизовано поняття «культуромовна особистість» як особистості-носія національної мови, культури й духовності, котра вільно володіє виражальними засобами мови, продукує її в різних життєвих ситуаціях, шанує і дбає про збереження та розвиток української мови [12], мовця, який забезпечує розширення функцій мови, творення україномовного середовища в усіх сферах суспільного життя [14].

Сформованість умінь здійснювати пошук інформацію, вивчати, порівнювати, оцінювати її якість і достовірність, робити свідомий вибір, ставити правильні запитання, вибудовувати конкретні судження на доказах, осмислювати зміст і форму тексту, ефективно комунікувати тощо перевіряють у межах міжнародного дослідження PISA (2018, 2022) [дет. у п. 13]. У наукових розвідках та науково-методичних публікаціях описано формування мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців, у т.ч. на засадах інформаційної грамотності [10]; медіаосвітніх умінь молоді [4]; акцентовано увагу на особливостях медіатурніру в межах гурткової роботи [24].

Як показує аналіз, автори керуються напрацюваннями Академії української преси (<https://www.aup.com.ua/>) та картою компетентностей Проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність-національне розгортання» IREX, з-поміж яких виділено інформаційну грамотність, критичне мислення; соціальну толерантність, фактчекінг, візуальну грамотність та ін. [3].

Ефективною формою неформальної освіти молоді фахівці називають участь здобувачів у мініпроєктах Академії української преси та програми «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність – національне розгортання» Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX). Досвід формування культуромовної особистості на засадах інфомедійної грамотності напрацьовують лабораторія інфомедійної грамотності та ресурсний центр професійного розвитку кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, які упродовж 2020-2023 рр. виконали спільні проєкти з національними організаціями.

У межах статті розглянемо лінгвоаксіологічні аспекти формування культуромовної особистості студентської молоді на засадах інфомедійної грамотності у процесі виконання лабораторії та ресурсного центру Сумського ДПУ імені А. С. Макаренка мініпроєкту від Академії української преси.

Для досягнення мети використано методи аналізу й узагальнення наукових джерел, електронних ресурсів, педагогічного спостереження за перебігом реалізації мініпроєкту Академії української преси Усеукраїнський хакатон «Лабіринти медіаграмотності або розв'язуємо вузлик інформаційної війни: історія, культура, традиції від минулого до сьогодення» (2023).

Виклад основного матеріалу. Окреслимо сутність мініпроєкту. У 2023 році отримав визнання мініпроєкт Академії української преси Усеукраїнський хакатон «Лабіринти медіаграмотності або розв'язуємо вузлик інформаційної війни: історія, культура, традиції від минулого до сьогодення» (координатор – к.пед.н. Ячменик М.М., керівник лабораторії інфомедійної грамотності). Мета проєкту – сприяти формуванню критичного мислення та медіаграмотності молоді задля збереження ментального здоров'я [20]. До участі в мініпроєкті були долучені десять

студентських команд від закладів вищої освіти України насамперед прикордонних міст.

Формат хакатону передбачав проведення в межах неформальної освіти вебінарів за темами «Реалії інформаційної війни у твоєму гаджеті», «Фейки в суспільстві пост-правди: на прикладі громад, що знаходяться у 5 км по два боки від кордону», «Про що мовчать підручники історії», «Відроджені імена в літературі на основі розвінчування фейків, пропаганди та ворожих наративів», «Мова – ідентифікація нації: винищення, відродження, збереження, розквіт», «Арттерапія для формування медіагігієни».

Висвітливо деякі аспекти вебінарів «Мова – ідентифікація нації: винищення, відродження, збереження, розквіт», мета яких – поглиблення м'яких навичок молоді з інфомедійної грамотності, розвиток культури роботи з/над медіатекстом у межах неформальної освіти. Методика проведення заходів Хакатону враховує критерії Академії української преси» стосовно роботи з медіатекстом: достовірність, точність, покликання на першоджерела.

У попередніх публікаціях спільно з Н.Пономаренко [10] нами означено інфомедійні уміння у складі мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців, зокрема аналізувати медіаповідомлення (виділяти факти і судження, розрізняти їх, створювати судження на основі фактів); перевіряти інформацію, виявляти плагіат; верифікувати медіапродукт та виявляти фейки в ньому; ставити питання, обґрунтовувати власну позицію; ідентифікувати лексеми з негативною конотацією (мова ворожнечі в мас-медіа); ідентифікувати вплив медіа на емоції, оцінювати нетолерантне висвітлення чутливих для суспільства тем, створювати дописи, відеоблоги. У дослідженні ми керувались авторським тестом на визначення сформованості мовнокомунікативних, текстово-жанрових, стилістично-редакторських, мовленнєво-риторичних, інфомедійних умінь.

Розглянемо окремі аспекти вебінару: «мова на часі», мова – маркер національної приналежності і безпеки державних кордонів медіамовний фронт: українські словники.

Розмірковуємо над тезою Д. Павличка «Мовна й духовна самостійність як найголовніша ознака гідності»: чи є мова маркером національної приналежності, чи можна бути українцем і не розмовляти

українською мовою. Опрацьовуємо статтю Ю.Шевчука «5 міфів проти української мови». Коментуємо тези відомого дослідника української мови: «З одного боку, я не заперечую, що люди, які не володіють українською, борються за незалежність. Водночас їхнє існування є основною причиною зазіхання Путіна на Україну» [22]. Переконаємось з урахуванням конкретних фактів, що, власне, мова і є самоідентифікатором, який посилює почуття самоповаги, створює іншу парадигму дійсності.

А. Розлуцька, мовна активістка й організаторка «Безкоштовних курсів української мови» (<https://tyzhden.ua/mova-zamist-iazyka/>), слушно зауважує, що «формувати український контекст можливо лише державною мовою; це дозволить нам бути присутніми в інформаційному просторі, зруйнувати «інформаційну бульбашку», в якій перебуває переважна більшість населення росії».

Невід'ємним складником формування культуромовної особистості молоді є розвиток критичного мислення. Наразі актуалізується термін, запропонований американським філософом та психологом Джоном Дьюї в 1910 році на позначення умінь вдумливо читати, сприймати, осмислювати медіаповідомлення, оцінювати й перевіряти важливу інформацію, зіставляти її з іншою і робити свідомий вибір, формувати власне ставлення до інформації. Дотримання основних правил інформаційної гігієни теж є виключно важливими.

Російські медіанаративи спрямовані передусім на виправдовування війни проти України. Розглядаємо зі студентами один із таких медіанаративів.

5 вересня 2022 р. на сайті <https://russian.rt.com/russia/news/1043998-grossiya-institut-yazyk> було опубліковано повідомлення про звернення депутата Держдуми Є. Федорова до Голови Міннауки РФ щодо створення в росії Інституту регулювання норм української мови; мета – повернути практику насильницького зближення української мови з «братньою» російською [2].

Для більш чіткого розуміння й аналізу наративу опрацьовуємо актуальні коментарі директора Інституту української мови Національної академії наук України. П. Гриценко наголошує: «Забувши про доктрину Путіна, який говорив, що українська мова – це вигадка, росіяни беруться порядкувати в самій українській мові. Росіяни хочуть визначати, якою

має бути українська мова для українців на території Росії (читай – на теренах упокореної України)! Знищивши всі підручники української мови й українською мовою з інших предметів, росіяни взялися за створення своїх підручників української мови для окупованих територій. Вражаюча «благородна турбота» про освіту українських дітей! [5].

Для спростування фейків звертаємось до консультативних сайтів медіаорганізацій: SPRAVDI – Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки (ЦСКІБ) при Міністерстві культури та інформаційної політики; «Детектор медіа» – багатофункційна платформа, що поєднує створення медійного контенту та різнопланові дослідження медійного простору; VoxCheck – фактчекінговий проєкт незалежної аналітичної платформи «Вокс Україна» та ін. [дет. див. п.4]. Така вправа спонукає більш відповідально ставитись до того, що пишемо в соціальних мережах, або перепощуємо неперевірену інформацію.

Про таку відповідальність ідеться, коли, наприклад, аналізуємо фейкову інформацію про «участь української мови в конкурсах мов» у різні роки. На офіційній сторінці Верховної Ради України в соцмережі Facebook опублікували допис про те, нібито українська мова у 1934 та 1991 рр. посіла третє місце у світі на конкурсі мов за милозвучністю, мовляв українцям є чим пишатися [9].

Скріншоти з таким дописом у соцмережі Facebook запостили десятки блогерів та організацій, серед яких навіть Інститут Масової Інформації та WAS. Такі ж повідомлення віднайшли і в посібнику «Етнолінгвістика» (2022) та ін. Переглядаємо відеозапис О.Українця (<https://www.youtube.com/watch?v=MBURS4HPyXE&t=2s>) про колізії фейку, з'ясовуємо, як спростовує автор подану інформацію.

Опрацьовуємо в цьому контексті статтю М.Тимошика «Як особливо крамольна книжка Огієнка двічі перетнула океан» на мультимедійній платформі іномовлення України «УкрІНФОРМ» [16], допис ученого «Десять аргументів, чому «українську культуру» Огієнка має прочитати кожен українець» (<https://www.facebook.com/mykola.tymoshyk/posts/pfbid0JWsouGFR2akFJnjqKpjqvtaK3ejxaPgtpzEMLEwDRd6dpbyukwWn6WuusHeYv2HMI>) і міркуємо, як підтвердити достовірність такої інформації: «в американському Бавнд-Бруці віднайдено перше видання твору Івана Огієнка «Українська культура», яке вийшло в Києві рівно сто літ тому. Йдеться про факт на правду

сенсаційний». З цією метою аналізуємо заголовок, фото, а також мовні заповіді відомого мовознавця про те, що «кожний свідомий громадянин мусить практично знати свою соборну літературну мову й вимову та свій соборний правопис, а також знати й виконувати рідномовні обов'язки свого народу».

У межах неформальної освіти пропонуємо здобувачам більш детально з'ясувати значення і причини виникнення лексем на позначення «новомови війни», штучної мови, яку «країна-агресор використовує, щоб приховати правду про війну» (Д. Оурел «1984»): *спецоперація* – війна; *приліт* – влучання ворожої ракети. Деякі слова, зокрема, такі, як *бавовна*, *хлопок* (на позначення вибух) виникають з причини неправильного перекладу. Організація Future for Ukraine створила навіть ілюстрації до слів, які набули нового значення (<http://surl.li/kdjof>); наприклад, візуальний образ слова Бавовнятко (Bavovnyatko) – це міфічна пухнаста та непосидюча істота, котра бавиться з вогнем на складах та аеродромах окупантів [1; 18].

Важливо розмірковувати над кожним словом, коли робимо дописи про новомову війни. С.Міхальков, досліджуючи новомову війни, наводить кілька діаграм щодо згадок термінів «війна» та «спеціальна військова операція» у Телеграм-каналах російських топ-пропагандистів, часовий проміжок, коли дезінформатори змушені говорити відкрито про війну [8]. Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки спільно з Інститутом масової інформації підготували рекомендації та застереження щодо коректного використання термінології стосовно подій та явищ російсько-української війни [11], зокрема слів *вторгнення*, *збройна агресія*, *війна*; *військовий -воєнний*; *окупанти – загарбники - терористи*; *бойові дії -воєнні дії*; *тимчасово окуповані території – тимчасово захоплені території та ін.*

Для учасників Хакатону «Лабіринти медіаграмотності...» - майбутніх учителів така робота передбачає удосконалення і стилістично-редакторських умінь: кропітке враховування точності кожного слова, логічності, доречності, сприйняття цього слова реципієнтом [10].

Важливу роботу на вебінарі приділяємо питанню «Медіамовний фронт: українські словники». Яким словникам варто довіряти? Чи є добросовісні словники? Здійснюємо пошук. Відповіді на деякі із цих

питань знаходимо в актуальній статті О.Тараненка «Словники української мови в діяльності Академії наук України» [15].

З'ясовуємо, чи доцільно вважати поняття «дезінформація» та «пропаганда», «автентичний та «достовірний» синонімічними, інші медіалексеми і приходимо до висновку: вагому роль у формуванні культуромовної особистості на засадах інфомедійної грамотності відводимо українським словникам. Переконаємось, що кожний словник має бути авторським, має відчуватись специфіка мовотворчості автора; характер і практику застосування словникових ілюстрацій.

Аналізуємо і таку інформацію: У мас-медіа наводять приклади твіту Дональда Трампа із загадковим словом *sovfe*, заяви прес-служби Білого дому із закликом до «персика» (*reach*) на Близькому Сході, замість «миру» (*peace*). Пропонуємо ознайомитись із тезами статті Моррисон Л. Як орфографічні помилки можуть зіпсувати вам життя <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-tra-40887549> . Отже, орфографічний словник може зіграти чи не вирішальну роль у підготовці дописів чи промов.

Для інфомедійної культуромовної особистості важлива словникова культура. Сайт Освіта нова <https://osvitanova.com.ua/posts/5848-movnyi-front-ukrainski-slovnyky-doviriai-ale-pereviriai> пропонує рубрику «Мовний фронт: українські словники – довіряй, але перевіряй», а О.Скопненко – «Мовний блог: чи можна довіряти старим словникам» <https://www.bbc.com/ukrainian/blogs-58546507>. Читаємо, аналізуємо, аргументуємо прикладами потребу словників в умовах війни.

Ознайомлення зі словниками термінології щодо російсько-української війни (<http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/slovnyk-terminolohiji-schodo-rosijsko-ukrajinskoji-vijny/>), «Словником війни» О.Славинського та інтерв'ю з автором [23] спонукає розвивати навички емоційного інтелекту, вирізняти факти від суджень, розрізняти маніпуляції та розпізнавати мову ворожнечі, створювати судження на основі фактів.

Для розвитку умінь створювати якісні медіаповідомлення обрали також відео «Мовний форпост», проєкт ресурсного центру професійного розвитку кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, який виконували упродовж 2022-2024 рр.

Пропонуємо текст: Сумщина – північний форпост України. Як і деякі інші області перша на мовній межі. У словнику української мови слово «форпост» означає укріплений пункт на кордоні, передню варту. Переглядаємо відео https://www.youtube.com/watch?v=jxiLl_ZyawI і пропонуємо пояснити словосполучення «мовний форпост». Аналізуємо банери, підготовлені студентами до теми «Мовний форпост» за дизайном, змістовим наповненням <https://www.youtube.com/watch?v=7Qmuemf1v0k>.

Така робота, як показали опитування здобувачів і дописи учасників хакатону в соцмережах (<http://surl.li/scfaz>), поглиблює м'які навички молоді з інфомедійної грамотності, сприяє розвитку культури роботи з/над медіатекстом у межах неформальної освіти. Зокрема, студенти подискутували і стосовно слова «хакатон», що утворене від англійських *hacker* і *marathon* і зобов'язаний своїй появі розробникам проекту OpenBSD. Серед основних переваг хакатону – злагоджена робота команди, навички взаємодії і пошуку правильних рішень у невизначених ситуаціях, розширення кола актуальних знайомств. Таку роботу показали усі студентські команди під час виконання мініпроєкту «Лабіринти медіаграмотності або розв'язуємо вузлик інформаційної війни: історія, культура, традиції від минулого до сьогодення» (2023).

Висновки. Проведений аналіз й узагальнення наукових джерел, електронних ресурсів, педагогічне спостереження за перебігом реалізації мініпроєкту Академії української преси Усеукраїнський хакатон «Лабіринти медіаграмотності або розв'язуємо вузлик інформаційної війни: історія, культура, традиції від минулого до сьогодення» (2023), зокрема розгляд окремих аспектів вебінарів «Мова - ідентифікація нації: винищення, відродження, збереження, розквіт» («мова на часі», мова – маркер національної приналежності і безпеки державних кордонів медіамовний фронт: українські словники) засвідчили важливість мовнокомунікативних, текстово-жанрових, стилістично-редакторських, інфомедійних умінь культуромовної особистості молоді.

Розвиток культуромовної особистості студентської молоді на засадах інфомедійної грамотності представлено як спеціально організований, компетентнісно орієнтований процес неформальної освіти, що здійснюється з урахуванням, зокрема, студентоцентрованого підходу та методики «Академії української преси» стосовно здійснення

медійної комунікації та роботи з медіатекстом: достовірність, точність, покликання на першоджерела.

Під час вебінару було розглянуто також ключові поняття «Інформаційна війна», «Хронологія лінгвоциду», представленість цих питань у підручниках НУШ. Ці питання більш детально представимо в наступних публікаціях.

Література

1. Бавовнятко – поповнення в українській міфології: URL: <https://ostannipodii.com/a/202208/bavovnyatko-porovnennya-v-ukrayinskiy-mifologiyi-100026759/>.
2. «В обороні української мови стоять держава й ЗСУ» URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayinska-mova-viyna/32040883.html>.
3. Вивчай і розрізняй: інфомедійна грамотність. URL: <https://www.aup.com.ua/onlayn-prezentaciya-mediagramotnis/>.
4. Грона Н. В., Климович С. М., Семенов О. М. Практикум із медіаграмотності для ЗВО: навчально-методичний посібник з неформальної освіти. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2024. 186 с.
5. Коментар щодо ініціативи створення в Росії Інституту регулювання норм української мови. URL: <https://iul-nasu.org.ua/novyny/komentar-shhodo-initsiatyvy-stvorennya-v-rosiyi-instytutu-regulyuvannya-norm-ukrayinskoyi-movy.html>.
6. «Маловідомі факти про привітання «Слава Україні». URL: <https://tsn.ua/ukrayina/kandidat-istorichnih-nauk-rozpovila-istoriyu-ta-pohodzhennya-gasla-slava-ukrayini-2282455.html>.
7. Марусик Т. Мова на часі. URL: <https://novynarnia.com/2022/11/09/mova-na-chasi-2/>.
8. Міхальков С. М. Новомова окупації. Як ворожа пропаганда придумує штучну мову для опису своєї фальшивої реальності. URL: <https://texty.org.ua/articles/107452/novomova-okupaciyi-yak-vorozha-propahanda-prydumuye-shtuchnu-movu-dlya-opysu-svoyeyi-falshyvoyi-realnosti/>.
9. На сторінках Верховної Ради поширили фейк про українську мову: URL: <https://ms.detector.media/sotsmerezhi/post/31388/2023-03-13-na-storinkakh-verkhovnoi-rady-poshyryly-feyk-pro-ukrainsku-movu/>.

10. Пономаренко Н. П., Семенов О. М. Формування мовленнєвої компетентності майбутніх фахівців з журналістики: теорія і практика. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2021. 216 с.
11. Рекомендації Комісії з журналістської етики щодо словника воєнного часу (оновлено): URL: <https://cje.org.ua/statements/rekomendatsii-komisii-z-zhurnalistської-etyky-shchodo-slovnyka-voiennoho-chasu/>.
12. Семенов О. М. Культуромовна особистість майбутнього учителя в об'єктиві Концепції «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА». Проблеми освіти: збірник наукових праць. №88 (част. 2) Вінниця: ТОВ «Нілан – ЛТД». 2018. С. 205–215.
13. Семенов О. М. Формування читацької грамотності учнів: від теорії до практики. *Українські студії в європейському контексті*: збірник наукових праць. 2023. Вип. 6. С.108–121.
14. Словник-довідник з української лінгводидактики. 2-ге вид., доповн. та переробл. М. І. Пентилюк, О. М. Горошкіна, Л. О. Попова, А. В. Нікітіна, Н. В. Мордовцева. Харків: Вид. група «Основа». 2016. 172 с.
15. Тараненко О. Словники української мови в діяльності Академії наук України. URL: <https://www.inmo.org.ua/assets/files/2021/%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8-2018.pdf>.
16. Тимошик М. С. «Як особливо крамольна книжка Огієнка двічі перетнула океан» URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/2329352-ak-osobливо-kramolna-knizka-ogienka-dvici-peretnula-okean.html>.
17. «Тільки українцям байдуже, якою мовою говорити. У світі це має значення». URL: https://gazeta.ua/articles/sogodennya/_tilki-ukrayin-syam-bajduzhe-yakoyu-movoyu-govoriti-u-sviti-ce-maye-znachennya-slavist-zi-ssa/561985.
18. У Міністерстві оборони показали "Бавовнятко": URL: https://24tv.ua/minoboroni-pokazali-bavovnyatko-yake-vnochi-bavitsya-skladah_n2145809.
19. Українська мова під час війни: тенденції розвитку. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ukrayinska-mova-pid-chas-viyny-klyuchovi-tendentsiyi-rozvytku>.

20. Усеукраїнський хакатон «Лабіринти медіаграмотності або розв'язуємо вузлик інформаційної війни: історія, культура, традиції від минулого до сьогодення». URL: <https://medialiteracy.org.ua/miniprojekt-hakaton-labirynty-mediagramotnosti-tryvaye/>.
21. Фаріон І. Д. Мовний портрет Івана Пулюя (за листами мислителя). Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2017. 216 с.
22. «Чи можна бути українцем та не розмовляти українською мовою?»: міфи проти української мови URL: <http://surl.li/jyvjsx>.
23. Яковленко К. Остап Сливинський про книжку "Словник війни". URL: <https://susplne.media/culture/485674-akou-e-spilnota-opovidy-ostap-slivinskij-pro-knizku-slovník-vijni/>.
24. Yachmenyuk, Kharchenko, Semenog, Kyrylenko, Ostroha, Bohoslavskyi, Semenikhina. The Formation of Infomedia Literacy of Students in a Media Tournament. 46th MIPRO ICT and Electronics Convention May 22-26. 2023. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/document/10159736>.

Сергієнко Т.І.

*кандидат політичних наук, доцент
доцент кафедри міжнародних відносин
та соціально-гуманітарних дисциплін*

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: СВІТОВИЙ ДОСВІД

***Анотація.** У даному дослідженні на основі аналізу наукової літератури, як вітчизняних так і зарубіжних дослідників, доведено, що забезпечення включеності та рівних можливостей для всіх здобувачів вищої освіти, незалежно від їхньої гендерної належності, є важливим аспектом розвитку сучасної освіти. Обґрунтовано, що дослідження та розуміння особливостей формування гендерної рівності у сфері освіти залишається важливим завданням для сучасного суспільства.*

***Ключові слова:** гендерна рівність, освітня сфера, гендерні стереотипи, гендерна дискримінація, включення гендерних аспектів, гендерна освіта.*